

Araştırma Makalesi

Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses mutasyonu dönemi konusunun işlenişine yönelik müzik öğretmen adaylarının görüşleri: Gazi Üniversitesi örneği¹

Buse Aslan² ve Ömer Türkmenoğlu³

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Makale Bilgisi

Geliş: 8 Mayıs 2024
Kabul: 29 Haziran 2024
Online Yayın: 30 Haziran 2024

Anahtar Kelimeler

Bireysel Ses Eğitimi dersi
Müzik öğretmen adaylarının görüşleri
Program değerlendirme
Ses mutasyon dönemi

Öz

Müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesi yürürlükteki öğretim programlarının güncellenmesiyle daha fazla geliştirilebilecektir. Bireysel Ses Eğitimi dersi içeriği itibarıyla önemli derslerden biri olup, ses mutasyonu konusu program içeriğinde yer almamaktadır. Bu çalışmada araştırmacılar tarafından ses mutasyonu konusunun işlenmesi yapılmış ve bununla ilgili değerlendirmeler müzik öğretmen adaylarından alınmıştır. Araştırma nitel araştırma türlerinden bir durum çalışmasıdır. Araştırmada 2023-2024 yılında Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'ndaki 47 öğrenci, uygulamanın yapılabilmesindeki kolaylık ve ekonomiklik açısından katılımcı olarak belirlenmiştir. Katılımcıların Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses mutasyonu konusunun işlenişine hakkındaki değerlendirmelerini belirlemek için Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Mutasyon Dönemine İlişkin Görüşler Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek sekiz maddeli olup likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı .931 olarak belirlenmiştir. Verilerin analizinde ki-kare testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların görüşlerinde farklılaşma görülen maddeler; önem vurgulanma durumu, bilgi içeriğinin yeterliği, anlaşılma durumu, ders süresinin yeterliği boyutlarında olup ($p < .05$), araştırmanın teşviği, kaynak materyal yeterliği, ses sağlığı açısından önem vurgusu, bilgi verilme boyutlarında görüşlerde farklılaşma bulunmamaktadır ($p > .05$). Katılımcıların ses mutasyonu konusunun işlenişine ile ilgili ifadelerle katılma durumları hakkındaki katılma düzeyleri ($\bar{X} = 2.97$) orta düzeydedir. Alt boyutlarda en yüksek katılma düzeyi puanı Ses Sağlığı Açısından Önem Vurgulanması Boyutu ($\bar{X} = 3.21$), en düşük katılma düzeyi puanı ise Kaynak ve Materyal Yeterliği Boyutu'ndadır ($\bar{X} = 2.72$). Katılımcıların görüşlerinde yaşa ve cinsiyete göre farklılaşma bulunmamaktadır ($p > .05$). Katılımcıların görüşleri doğrultusunda ders programının geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir. Derinlemesine görüşmeler ve gözlemler yapılabilir.

2822-3195 / © 2024 TM
Genç Bilge Yayıncılık tarafından
yayınlanmakta olup, açık erişim,
CC BY-NC-ND lisansına sahiptir.

Makaleye atıf için

Aslan, B., ve Türkmenoğlu, Ö. (2024). Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses mutasyonu dönemi konusunun işlenişine yönelik müzik öğretmen adaylarının görüşleri: Gazi Üniversitesi örneği. *Türk Müziği*, 4(2), 205-223. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.12778870>

Giriş

Müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesi Türkiye'de Müzik Eğitimi Anabilim Dalları bünyesinde yapılmaktadır. Müzik Eğitimi Bölümlerinde okutulmakta olan Bireysel Ses Eğitimi dersi içeriği itibarıyla, insan sesinin oluşumu ve gelişimi,

¹ Bu makale "Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Mutasyon Dönemine İlişkin Öğrenci ve Öğretim Elemanı Görüşleri" adlı tezin içeriği geliştirilerek ve kısmen değiştirilerek üretilmiştir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Ankara, Türkiye. Email: 21810502006@gazi.edu.tr ORCID: 0009-0004-0681-2955

³ Prof.Dr., Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalı, Ankara, Türkiye. Email: ometurkmenoglu@gazi.edu.tr ORCID: 0000-0002-2539-3600

bireysel ses eğitiminin müzik öğretimindeki yeri ve önemi, ses ve ses organlarının yapısı, mekanizması ve fonksiyonları, şarkı söylemeye hazırlık, doğru solunum alışkanlıkları, ses üretimi ve rezonans, artikülasyon çalışmaları, ses genişliği ve ton geçişleri, sesin doğru, güzel ve etkili kullanımı, bireysel ses eğitimi gereçleri gibi konuları içerir (YÖK, 2018). Mutasyon, ergenlik döneminde fiziksel olgunlaşma ve cinsiyet hormonlarının etkisiyle sesin değiştiği süreçtir (Helvacı, 2012). Kızıldeli (2001) mutasyon döneminin sesin sürekli değişim gösterdiği, çocuk sesinden erişkin sesine geçişte bir dönüm noktası olduğunu ve bu yüzden mutasyon döneminde bilinçli, doğru ve etkin bir ses eğitiminin nasıl olması gerektiği ve önemi üzerinde durulması gerektiğini savunmaktadır. Mutasyon döneminde eğitimin önemi yapılan birçok araştırmada vurgulanmaktadır (Blatt, 1983; McKenzie, 1956; Phillips, 1992; Cooper, 1950; Gackle, 1991; Cooksey 1977a,b,c, 1978; Kızıldeli, 2006; Otacıoğlu, 2017). Ancak mutasyon konusunun müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ne düzeyde işlendiğinin araştırmasına rastlanmamaktadır.

Ergenlik çocukluk ve yetişkinlik arasındaki bir dönemdir ve bu süre psikolojik ve duygusal faktörlere bağlı olarak bazı bireyler için birkaç yıl sürebilirken, diğerleri için bir yıldan daha kısa olabilir (Collins, 1982). Ergenlik dönemi öncesinde kız ve erkek çocuklarının ses genişliği neredeyse aynıdır. Fakat fiziksel olarak olgunlaşma başladığında ve devreye cinsiyet hormonları girdiğinde seste değişim olur. Mutasyon dönemi adı verilen bu değişim dönemine bağlı olarak ses daha kısık, güçsüz ve kırılgandır. Mutasyon döneminde larenksin büyümesi etkisiyle erkek çocuklarının ses telleri yaklaşık 1 cm uzar ve sesleri bir oktav kadar kalınlaşır. Kız çocuklarındaki değişim erkek çocuklarındaki kadar belirgin olmasa da ses telleri 3-4 mm uzar ve sesleri 1/3 oktav veya bir büyük üçlü kadar kalınlaşır. Bu sebeple kız çocuklarında bu dönem erkek çocuklarında olduğu kadar problemlili geçmez (Helvacı, 2012).

Ses mutasyonu sırasında şarkı söylemenin uygun olup olmadığı, hem ampirik hem de bilimsel fonyatri açısından ilginç ve tartışmalı bir konu olarak kabul edilmektedir (Blatt, 1983). Cooksey (1977a), 19. yüzyılın sonlarında Manuel Garcia ve Sir Morell MacKenzie arasında büyük bir tartışma olduğunu belirtir. Garcia, sesin mutasyon döneminde üç yıl kadar dinlendirilmesi gerektiğini savunurken, MacKenzie bu değişimin kademeli olduğunu ve doğru eğitimle sesin çalıştırılması gerektiğini iddia etmiştir. İkesus (1965) buluş çağındaki öğrencilere şan dersi verilmemesi gerektiğini çünkü gereksiz zorlamaların geri dönüşü olmayan kusurlara yol açabileceğini, bu sebeple ortaokul müzik öğretmenlerinin çocukta ses değişiminin başladığını anladıkları anda ona susmasını öğretmenlerinin çok önemli olduğunu vurgulamıştır. Blatt (1983), ses mutasyonu döneminde genç şarkıcıların deneyimli şan öğretmenlerinin rehberliğinde eğitim almasının önemli olduğunu ve ergenlerin bir kulak burun boğaz uzmanı tarafından değerlendirilip izlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca, ses mutasyonunu resmi bir eğitim programıyla desteklenebilecek doğal bir olgunlaşma süreci olarak görmektedir.

Malkoç (1998) doktora tezinde ortaöğretimde görev yapan bazı öğretmenlerle görüşmeler yapmış ve öğretmenler bu dönemdeki öğrencilerin ses organlarına zarar vermekten korktukları için herhangi bir çalışma yapmadıklarını belirtmişlerdir. Doğanıyigit (2020)'e göre, ortaokul ve lisenin ilk yıllarına kadar süren mutasyon sürecinde, vokal organların zarar görmemesi ve sürecin sağlıklı tamamlanması için seslerin sınıflandırılması önemlidir. Duncan McKenzie'nin "alto-tenor yaklaşımı"na göre, ergenlik döneminde erkek çocuklarının ses değişimi kademeli olarak sınıflandırılır. Başlangıçta çocuklar alto olarak sınıflandırılır ve sesleri kalınlaştıkça alto-tenor olarak yeniden sınıflandırılır. Bu süreçte çocuklar, seslerinin mevcut durumuna uygun olarak şarkı söylemeye devam eder ve böylece seslerini sağlıklı bir şekilde kullanmaları sağlanır (McKenzie, 1956).

Irvin Cooper, cambiata kavramını erkek çocukların ses değişim sürecini tanımlamak için kullanır ve cambiata seslerinin genellikle F'den (orta C'nin altındaki) başlayarak bir buçuk oktav yukarı kadar uzandığını belirtir. Ayrıca, cambiata seslerinin genellikle tenor veya bariton olarak yanlış sınıflandırılmaması gerektiğini vurgular (Cooper, 1950).

Cooksey'in çağdaş eklektik yaklaşımında seslerin sınıflandırılması, ses aralığı, ses rengi, ses kalitesi ve ses perdesi gelişimi gibi faktörlere dayanır. Erkek sesleri, değişim sürecinde beş aşamada sınıflandırılır: Değişim öncesi hafif ve çocuksu ses (aşama I), genişleyen aralık ve zorlanma noktaları (aşama II), kontrolü zor ve değişen kalite (aşama III), güçlü ve rezonanslı sesle zor geçişler (aşama IV), tam olgunlaşmış yetişkin sesi (aşama V). Bu yaklaşım, her aşamanın özelliklerine uygun ses eğitimi yöntemlerini içerir (Cooksey, 1977b).

Frederick Swanson (1984)'un çalışmasında, ergenlik döneminde erkek çocuklarının ani ve düzensiz ses değişiklikleri yaşayabileceği belirtilir. Swanson, bariton ve bas seslerinin "pulse register" gibi tekniklerle doğru eğitim alarak derin ve zengin tonlar kazanabileceğini vurgular.

Lynne Gackle (1985)'nin çalışmasında genç ergen kız sesinin sınıflandırılması üç ana evreye ayrılmıştır. Evre Bir (9-11 yaş), saf ve flüt benzeri bir ses kalitesine sahiptir. Evre İki (11-13 yaş), fiziksel değişikliklerin başladığı ve sesin nefesli olabileceği bir dönemdir. Bu evrede ses aralığı daralabilir veya kayabilir. Evre Üç (13-15 yaş), sesin berraklaştığı ve dolgunlaştığı dönemdir. Bu evrede vibrato ortaya çıkabilir ve sesin tonu daha net ve saf hale gelir. Bu sınıflandırma, genç kızların ses gelişimini anlamak ve desteklemek için önemli bir rehber sunar.

1924 yılında çıkarılan "Tevhid-i Tedrisat Kanunu" ile Türkiye'de ilk kapsamlı program geliştirme çalışmaları başlamıştır. Bu kanun, tüm öğretim kurumlarını Milli Eğitim Bakanlığı'nın yönetimi altına alarak, okul programlarında geniş çaplı değişiklikler yapılmasını sağlamıştır (Ünal, Coştu & Karataş, 2004). Yükseköğretim müzik programlarının geliştirilmesi ile ilgili Türkiye'deki çalışmalara bakıldığında 1924 yılında Ankara'da müzik öğretmeni yetiştirmek amacıyla kurulan Musiki Muallim Mektebi, program çalışmalarını 1925 yılında tamamlamıştır. Gazi Eğitim Enstitüsü'nde (1980'de Gazi Yüksek Öğretmen Okulu, 1982'de Gazi Eğitim Fakültesi olarak değişmiştir) 1941 yılında başlatılan müzik eğitimi alanındaki çalışmalar, 1944, 1958, 1969-1970, 1974, 1978-1981, 1982 ve 1983 yıllarında devam etmiştir. Ayrıca, 1942-1947 yılları arasında Hasanoğlu Yüksek Köy Enstitüsü'nde müzik öğretmeni yetiştirmeye yönelik programlar geliştirilmiştir. 1982 yılında Ege Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'ne bağlı olarak kurulan musiki bölümü, 1983 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'ne dahil edilmiştir. Aynı yıl Yükseköğretim Kurulu (YÖK), müzik dersleri için temel amaç, ilke ve konuları içeren bir program geliştirmiştir (Uçan, 2005).

Uçan (2005) bir müzik eğitim programının hedefler, hedef davranışlar, içerik-konular, öğretme ve öğrenme durumları, sınav ve ölçme durumları ve değerlendirme işlemleri olmak üzere altı ana öğeden oluştuğunu belirtmektedir. Yükseköğretim kurumlarındaki ders programları, tanımsal program niteliğinde oldukları için, uygulama ortamlarına ve uygulayıcılarına göre farklı eğitim süreçlerine zemin oluşturabilmektedir (Töreyn, 1999).

Türkiye'de yapılan ses eğitimi çalışmalarına bakıldığında 1924 yılında Musiki Muallim Mektebi, ses eğitimi müfredatını başlatmıştır. 1938-1939 öğretim yılından itibaren Gazi Eğitim Enstitüsü'nde ses eğitimi dersleri uygulanmaya başlanmış, ancak sınıfta ses eğitimi üzerinde yeterince durulmamıştır. 1950'lerden sonra müzik öğretim metotları, sınıfta ses eğitimine daha fazla vurgu yapmaya başlanmıştır. 1963-1964 öğretim yılında Gazi Eğitim Enstitüsü, sınıfta ses eğitimini müfredata dahil etmiştir (Egüz, 1980).

Gazi Üniversitesi müzik öğretmenliği lisans programında Bireysel Ses Eğitimi dersi üç dönem boyunca verilmektedir. Bu derslerin içerikleri aşağıdaki gibidir:

MZÖ 107 - Bireysel Ses Eğitimi – I: "İnsan sesinin oluşumu, gelişimi ve bireysel ses eğitiminin müzik eğitiminde yeri ve önemi. Ses ve ses organlarının yapısı, mekanizması ve fonksiyonları ile sesin oluşumu, bedensel ve zihinsel olarak şarkı söylemeye hazırlanma; doğru solunum alışkanlığının kazandırılmasına yönelik alıştırmalar; sesin doğru yerde ve doğru bir entonasyonla üretilmesi ve rezonans bölgelerinin kullanılmasına yönelik alıştırmalar; okul şarkıları ve piyano eşlikli halk türkülerinden yararlanılarak dilimizin ünlü ve ünsüzlerini doğru artikülasyonla seslendirme çalışmaları; ses genişliği alanlarını (register) doğru ve uygun ton geçişlerinin kazanılmasına yönelik alıştırmalar; Doğru entonasyonla müzikal duyarlılığın geliştirilmesine yönelik bireye özgü ses eğitimi gereçlerinin (solunum ve ses alıştırma ve etütleri, düzeyine uygun eserler) kullanılması." (Gazi Üniversitesi, 2018).

MZÖ 108 - Bireysel Ses Eğitimi – II: "Konuşmada ve şarkı söylemede doğru solunum, sesi doğru bir entonasyonla ve doğru yerde üretme ve yayma, açık ve anlaşılır konuşma, müziksel duyarlılığı geliştirmeye yönelik eğitim materyalleri üzerinde çalışmalar." (Gazi Üniversitesi, 2018).

MZÖ 207 - Bireysel Ses Eğitimi – III: "Sesini doğru ve etkili kullanma, ulusal ve uluslararası nitelikte eserleri seslendirme ve yorumlamaya yönelik çalışmalar." (Gazi Üniversitesi, 2018).

Yukarıdaki Bireysel Ses Eğitimi dersi içerikleri ele alındığında mutasyon dönemi konusunun yer almadığı görülmektedir. Ancak bu konu "insan sesinin oluşumu, gelişimi" ve "ses ve ses organlarının yapısı, mekanizması ve fonksiyonları" konuları içeriğinde değerlendirilebilir. Program değerlendirme yaklaşımlarında program uygulanan

kitlenin; uygulamanın önemini, etkililiğini, uygunluğunu ve memnuniyet düzeyini değerlendirmesi sosyal geçerlik kavramları içerisinde tanımlanmaktadır (Atbaşı & Karasu, 2019). Bireysel Ses Eğitimi dersinin de sosyal geçerliği ile ilgili çalışmaların yapılması, dersin öğretiminin değerlendirilmesi ve gelişimini etkileyecektir. Buradan yola çıkarak araştırmamız Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında uygulanan Bireysel Ses Eğitimi programının geliştirilmesine yönelik hazırlanmıştır. Bu kapsamda konuyla ilgili öğrenci görüşlerinin alınmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Yurt dışındaki kaynaklara bakıldığında mutasyon dönemindeki öğrencilerin ses eğitimiyle ilgili pek çok kaynak bulunmaktayken (Phillips, 1992; Swanson; 1973, 1977; McKenzie, 1956; Cooper, 1964; Cooper & Kuersteiner, 1973), Türkiye’de bu konuyla ilgili kaynak bulunmamaktadır. Bu konuya yalnızca ses eğitimi kitaplarının (İkesus, 1965; Egüz, 1980; Helvacı, 2012; Töreyn, 2015) belli bölümlerinde değinildiği görülmektedir.

Kızıldeli (2001) mutasyon döneminde ses eğitiminin önemiyle ilgili yaptığı tez çalışmasında yabancı ülkelerde mutasyon döneminin ses özellikleri, her değişim ve gelişim safhasına uygun ses egzersizleri ve şarkı repertuarı bulunmasına rağmen Türkiye’de henüz bu konuda bir çalışma yapılmadığını belirtmiştir.

Otaçoğlu (2017) ergen seslerinde ses değişimi ve eğitimiyle ilgili çalışmasında ergenlik dönemindeki çocuklarda ses değişiminin, ileriki yaşlardaki konuşma ve şarkı söyleme becerileri açısından son derece önemli ve dikkatle ele alınması gereken bir konu olduğunu, dünyada bu konuda birçok çalışma yapılmasına rağmen, Türkiye’de yeterince üzerinde durulmadığını ve bu alanda daha fazla çalışma yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Göğüş (1995) eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde ana çalgı ses eğitimi programlarının geliştirilmesine yönelik çalışmasında vokal müziğin müzik içeriğinin temel boyutlarından biri olduğunu, ana çalgı ses eğitim programlarının istenilen düzeyde olmadığını ve çalışmasının öğretim elemanlarına bir ipucu verebileceğini belirtmektedir.

Friar (1999) ergenlik çağındaki çocukların ses değişim süreçleri boyunca nasıl şarkı söyleyebileceklerini incelediği makalesinde, tarih boyunca koro öğretmenlerinin, sesleri değişen çocuklara eğitim vermekte zorlandıklarını fakat çocukların ses değişimi sırasında şarkı söylemeye devam etmelerinin birçok faydası olduğunu belirtmiştir. Makale ayrıca, kız ve erkek çocukların ses değişim süreçlerini ve bu süreçlere yönelik geliştirilen eğitim yöntemlerini ele almaktadır.

Cooksey ve Welch (1998) “Ergenlik, Şarkı Söyleme Gelişimi ve Ulusal Müfredat Tasarımı” ile ilgili çalışmalarında ergenlik döneminin ses gelişimi için kritik bir süreç olduğunu, bu dönemde ses değişiminin sistematik ve öngörülebilir aşamalarla gerçekleştiğini, ancak bireysel farklılıklar nedeniyle öğretmenlerin süreci dikkatle yönetmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ulusal Müzik Müfredatının bu dönemi göz önünde bulundurmasını ve öğretmenlere rehberlik etmesi gerektiğini savunmuşlardır. Ayrıca öğretmenlerin, bu aşamaları tanıyarak uygun repertuar seçmelerini ve sağlıklı şarkı söyleme alışkanlıklarını teşvik etmeleri gerektiğini, müfredat buna göre uyarlanırsa öğrencilerin müzikal yeteneklerinin en üst düzeye çıkacağını belirtmişlerdir.

Carey ve Lebler (2012) Queensland Konservatuari’nin lisans müzik programını nasıl revize ettiğini ele aldıkları çalışmalarında mevcut programın öğrencileri gelecekteki profesyonel yaşamlarına yeterince hazırlamadığını belirtmişlerdir.

Örgün eğitim kurumlarında ses eğitimi dersi verecek müzik öğretmenlerinin mutasyon dönemi ile ilgili bilgi sahibi olmaları gerekmektedir (Doğanyığıt & Özyayın, 2017). Ayrıca, bilinçli bir müzik öğretmenin mutasyon döneminin genel özelliklerini ve sesle ilgili ayrıntıları iyi bilmesi, bu sürecin sağlıklı bir şekilde yönetilmesi açısından önemlidir. Bu bilgilerin farkında olmayan müzik öğretmenlerinin, bu dönemde yaşanabilecek ses problemlerini öngörememeleri ve yanlış eğitim yöntemleri kullanmaları, sorunların artmasına neden olabilir (Metin, 2001). Mutasyon dönemi Türkiye’de müzik eğitimi bağlamında yeterince incelenmemiş bir alandır. Bu nedenle, araştırma yeni bilgiler sunarak akademik boşluğu doldurma ve literatüre katkıda bulunma açısından önemli görülmektedir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımı temel alınarak durum çalışması yapılmıştır. Durum çalışmasının temel amacı belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymak ve ilgili durumu(ları) derinlemesine araştırmak, durumun etkenlerini

bütüncül yaklaşımla incelemektir (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses mutasyon dönemi konusunun işlenmesi durumu ele alındığı için bütüncül tek örnek olay deseni seçilmiştir (Yin, 2014).

Katılımcılar

Araştırmanın evrenini Türkiye’de bulunan Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Bireysel Ses Eğitimi dersini almış olan Müzik Eğitimi lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın amacına uygun olarak evreni temsil ettiği düşünülen “Amaçlı Örneklem Yöntemi” kullanılmıştır. Verilerin elde edilmesi için Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda uygulanan Bireysel Ses Eğitimi dersini almış olan 47 ikinci sınıf öğrencisine ölçek uygulanmıştır. Anketin uygulandığı örneklem grubu “katılımcıların rastgele değil; amaçlı ve en faydalı verilerin alınabileceği şekilde seçilmesi” doğrultusunda oluşturulmuştur (Cemaloğlu & Ünal, 2022:19).

Veri Toplama Araçları

Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Mutasyon Dönemine İlişkin Görüşler Ölçeği

Bireysel Ses Eğitimi dersinde işlenen mutasyon dönemi ile ilgili öğrenci görüşlerinin ele alınması amacıyla, ilgili literatür taranarak elde edilen bilgiler ve alanında uzman üç öğretim elemanının önerileri doğrultusunda “Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Mutasyon Dönemine İlişkin Görüşler Ölçeği” kullanılmıştır. Bu ölçek sayesinde öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun işlenme durumunun öğrenci görüşleri sayesinde değerlendirilmesi sağlanacaktır. Ölçek beş dereceli likert tipi anket olarak hazırlanmıştır. Katılımcılar görüşlerini, anketteki her bir madde için “Hiç katılmıyorum: 1 puan”, “Katılmıyorum: 2 puan”, “Kısmen katılıyorum: 3 puan”, “Katılıyorum: 4 puan” ve “Tamamen katılıyorum: 5 puan” seçeneklerinden birini seçerek belirtmiştir (Bkz. Ek 1).

Verilerin geçerlik ve güvenirlik çalışmaları kapsamında araştırmacı tarafından hazırlanan sorular, alanında uzman 3 öğretim elemanı ile değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda uzmanların önerileri doğrultusunda bazı maddelerde gerekli düzenlemeler yapılarak değerlendirme formlarına son şekli verilmiştir. Ölçek 8 madde ve 8 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyut 1. Bilgi Verilme Durumu, Alt boyut 2. Önem Vurgulanma Durumu, Alt boyut 3. Bilgi İçeriğinin Yeterliliği, Alt Boyut 4. Ses Sağlığı Açısından Önem Vurgusu, Alt boyut 5. Anlaşılma Durumu, Alt boyut 6. Ders Süresinin Yeterliliği, Alt Boyut 7. Kaynak-Materyal Yeterliliği, Alt Boyut 8. Araştırmanın Teşviği şeklindedir. Ölçeğin geneli ve alt boyutları için güvenirlik hesaplaması yapılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Mutasyon Dönemine İlişkin Görüşler Ölçeği ve alt boyutların güvenirliği

Alt Boyutlar	Güvenilirlik Katsayısı
Alt boyut 1. Bilgi Verilme Durumu	0,918
Alt boyut 2. Önem Vurgulanma Durumu	0,925
Alt boyut 3. Bilgi İçeriğinin Yeterliliği	0,919
Alt Boyut 4. Ses Sağlığı Açısından Önem Vurgusu	0,914
Alt boyut 5. Anlaşılma Durumu	0,916
Alt boyut 6. Ders Süresinin Yeterliliği	0,928
Alt Boyut 7. Kaynak-Materyal Yeterliliği	0,923
Alt Boyut 8. Araştırmanın Teşviği	0,932
Ölçek Genel	0,931

Verilerin Analizi

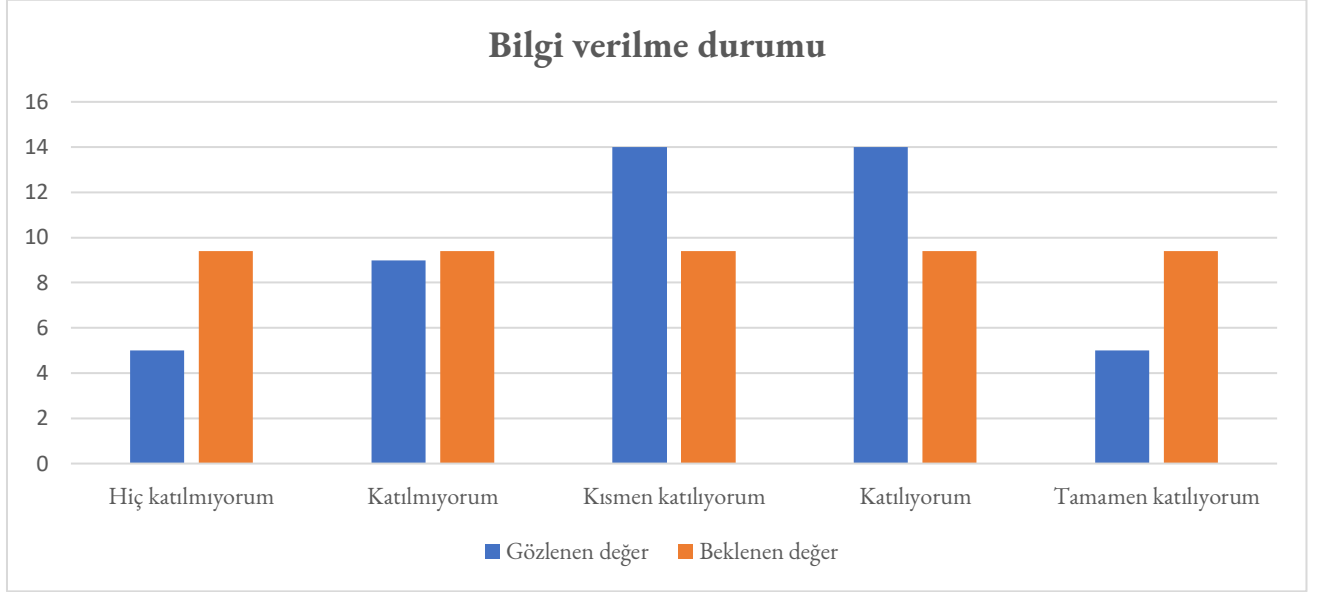
Katılımcıların görüşler formuna verdikleri yanıtların farklılaşma durumu için nonparametrik testlerden ki-kare testi kullanılmış ve anlamlılık düzeyi ise 0.05 olarak belirlenmiştir. Bu test kategorik veriler arasındaki ilişkiyi test etmek için kullanılır. Gözlenen frekansların, beklenen frekanslardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını belirler. Katılımcıların verdiği yanıtların, cinsiyete ve yaşa göre farklılaşma durumunun belirlenmesinde kullanılmıştır. Verilen yanıtların yüzde ve frekansı üzerinden değerlendirme yapılmıştır. 5’li likert tipi ölçeklerde katılımcıların görüşlere katılma durumları ile ilgili olarak literatürde kabul edilen aralıklara; 1.00-1.80 arası Çok Düşük, 1.81-2.60 arası Düşük, 2.61-3.40 arası Orta, 3.41-4.20 arası Yüksek ve 4.21-5.00 arası Çok Yüksek göre yorumlama yapılmıştır.

Bulgular

Katılımcıların görüşlerinin farklılaşma durumu

Alt Boyut 1: Bilgi Verilme Durumu

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin “Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi hakkında bilgi verilmektedir” ifadesine katılım durumlarına ilişkin yanıtlar incelenmiştir.

Grafik 1. Mutasyon dönemi ile ilgili bilgi verilme durumu hakkındaki görüşlerinin gözlenen beklenen değerlerin gösterimi

Tablo 1. Katılımcıların Madde 1 için verilen yanıtların farklılaşma durumu için ki-kare testi sonucu

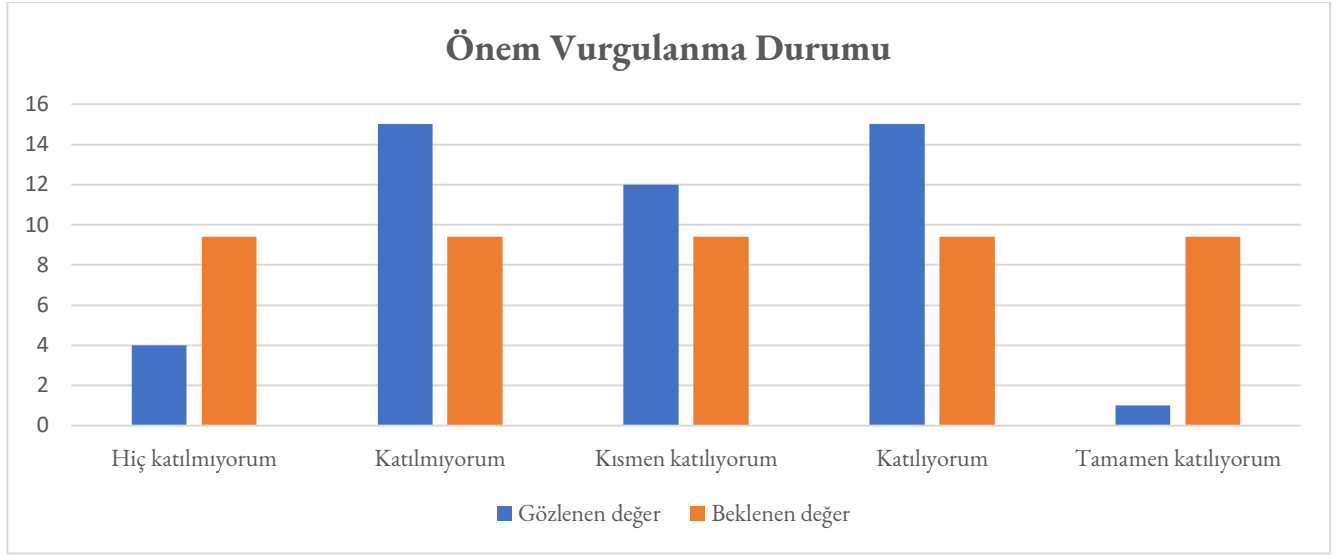
Yanıtlar	Gözlenen	Beklenen
Hiç katılmıyorum	5	9.4
Katılmıyorum	9	9.4
Kısmen katılıyorum	14	9.4
Katılıyorum	14	9.4
Tamamen katılıyorum	5	9.4

Ki-kare değeri: 8.638 ve P değeri: 0.0708

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların Madde 1 için verdiği yanıtların anlamlı olarak farklılaşmadığı şeklinde yorum yapılabilir ($\chi^2=9.638$; $p>.005$). Bu durumda herhangi bir görüş durumu diğerlerinden farklıdır denemez.

Alt boyut 2. Önem Vurgulanma Durumu

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Madde 2: “Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun üzerinde yeterince durulmaktadır.” ifadesine katılım durumlarına ilişkin yanıtlar incelenmiştir.

Grafik 2. Madde 2 için gözlenen beklenen değerlerin gösterimi

Tablo 2. Katılımcıların Madde 2 için verilen yanıtların farklılaşma durumu için ki-kare testi sonucu

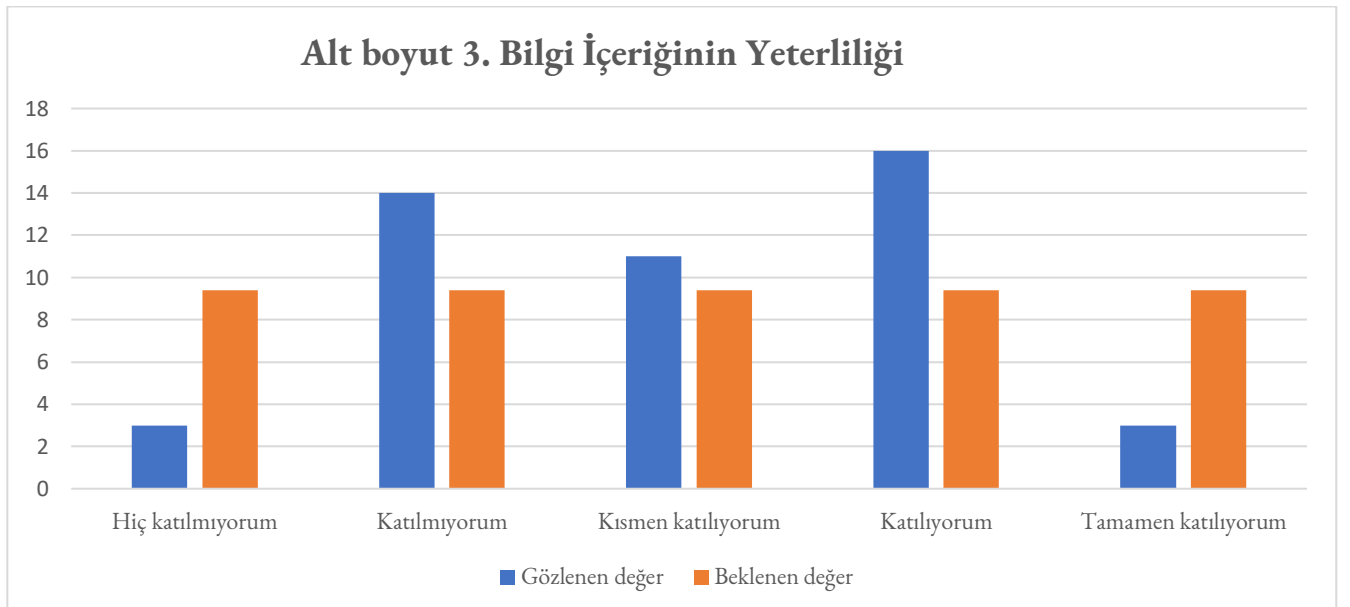
Yanıtlar	Gözlenen	Beklenen
Hiç katılmıyorum	4	9.4
Katılmıyorum	15	9.4
Kısım katılıyorum	12	9.4
Katılıyorum	15	9.4
Tamamen katılıyorum	1	9.4

Ki-kare değeri: 18.0 ve p değeri: 0.0012

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların Madde 2 için verilen yanıtların beklenen ve gözlenen değerleri arasında anlamlı olarak farklılaşma olduğu şeklinde yorum yapılabilir ($\chi^2 = 18.0$; $p < .005$). Bu durumda görüşlerden bazılarının diğerlerinden farklı olduğu söylenebilir. Tablo 2'ye bakıldığında farklılaşmanın hiç katılmıyorum ve tamamen katılıyorum yanıtlarında olduğu görülmektedir. Görüşlerin genel olarak katılmıyorum, kısmen katılıyorum ve tamamen katılıyorum düzeylerinde birbirine yakın frekansta olduğu görülmektedir. Kısmen katılma durumunun nötral bir görüş olduğu düşünüldüğünde katılımcıların görüşlerin bir yere odaklandığı söylenemez. Nitekim görüşlerin katılma düzeyleri ile ilgili analiz bunu göstermektedir.

Alt boyut 3. Bilgi İçeriğinin Yeterliliği

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin “Bireysel Ses Eğitimi dersine giren öğretim elemanının mutasyon dönemi konusunda verdiği bilgiler yeterlidir.” ifadesine katılım durumlarına ilişkin yanıtlar incelenmiştir.

Grafik 3. Madde 3 için verilen yanıtların gözlenen beklenen değerlerin gösterimi

Tablo 3. Katılımcıların Madde 3 için verilen yanıtların farklılaşma durumu için ki-kare testi sonucu

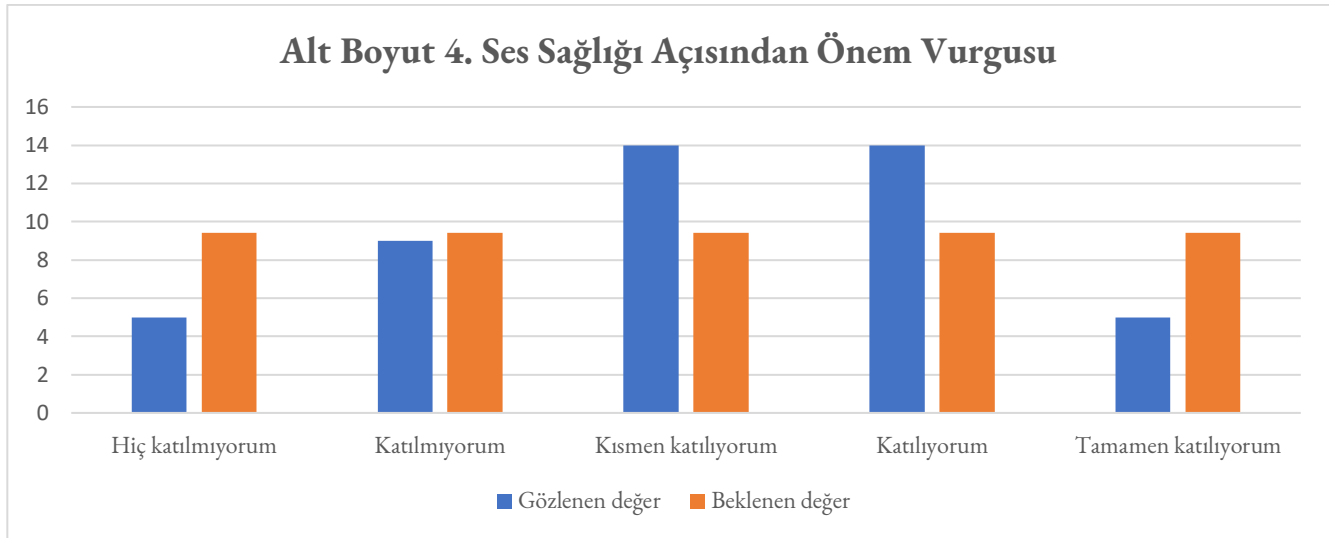
Yanıtlar	Gözlenen	Beklenen
Hiç katılmıyorum	3	9.4
Katılmıyorum	14	9.4
Kısmen katılıyorum	11	9.4
Katılıyorum	16	9.4
Tamamen katılıyorum	3	9.4

Ki-kare değeri: 15.87 ve P değeri: 0.0032

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların Madde3 için verilen yanıtların beklenen ve gözlenen değerleri arasında anlamlı olarak farklılaşma olduğu şeklinde yorum yapılabilir ($\chi^2 = 15.87$; $p < .005$). Bu durumda görüşlerden bazılarının diğerlerinden farklı olduğu söylenebilir. Tablo 3'e bakıldığında farklılaşmanın hiç katılmıyorum ve tamamen katılıyorum yanıtlarında olduğu görülmektedir. Görüşlerin genel olarak katılmıyorum, kısmen katılıyorum ve tamamen katılıyorum düzeylerinde birbirine yakın frekansta olduğu görülmektedir. Kısmen katılma durumunun nötral bir görüş olduğu düşünüldüğünde katılımcıların görüşlerinin bir yere odaklandığı söylenemez. Nitekim görüşlerin katılma düzeyleri ile ilgili analiz bunu göstermektedir.

Alt Boyut 4. Ses Sağlığı Açısından Önem Vurgusu

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin “Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon döneminin ses sağlığı açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır.” ifadesine katılım durumlarına ilişkin yanıtlar incelenmiştir.

Grafik 4. Madde 4 için verilen yanıtların gözlenen beklenen değerlerin gösterimi**Tablo 4.** Katılımcıların Madde 4 için verilen yanıtlarının farklılaşma durumu için ki-kare testi sonucu

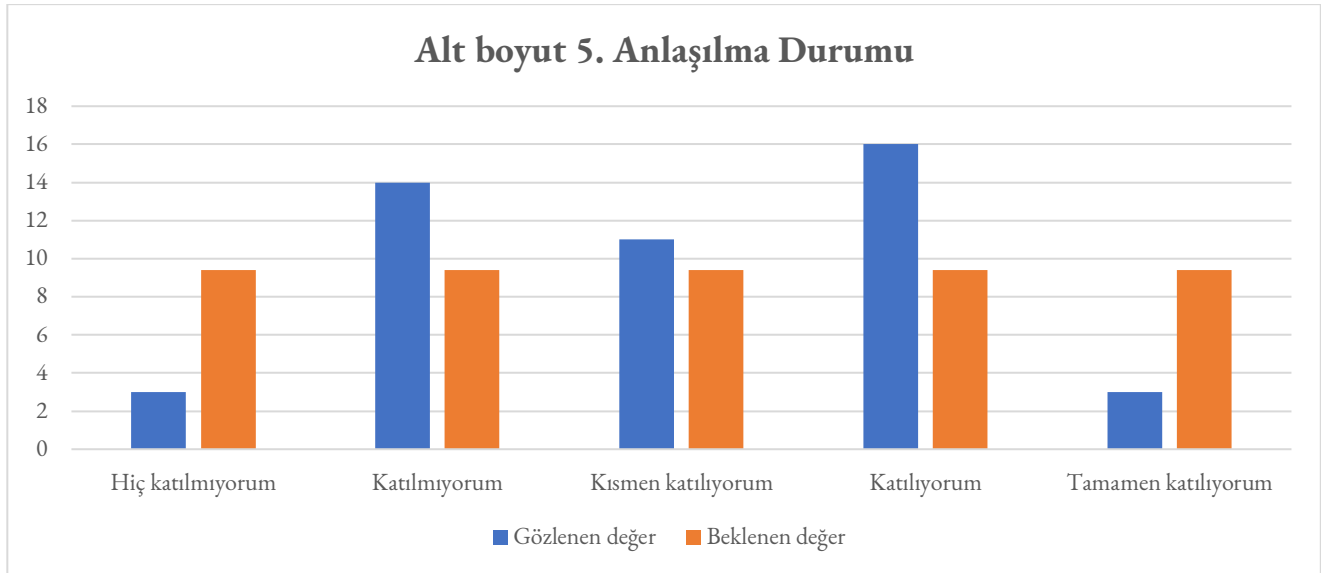
Yanıtlar	Gözlenen	Beklenen
Hiç katılmıyorum	4	9.4
Katılmıyorum	9	9.4
Kısmen katılıyorum	13	9.4
Katılıyorum	15	9.4
Tamamen katılıyorum	6	9.4

Ki-kare değeri: 9.06 ve P değeri: 0.0595

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların Madde 4 için verdiği yanıtların anlamlı olarak farklılaşmadığı şeklinde yorum yapılabilir ($\chi^2 = 9.06$; $p > .005$). Bu durumda herhangi bir görüş durumu diğerlerinden farklıdır denemez.

Alt boyut 5. Anlaşılma Durumu

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin “Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun içeriği konunun kavranması açısından yeterlidir.” ifadesine katılım durumlarına ilişkin yanıtlar incelenmiştir.

Grafik 5. Madde 5 için verilen yanıtların gözlenen beklenen değerlerin gösterimi

Tablo 5. Katılımcıların Madde 5 için verilen yanıtlarının farklılaşma durumu için ki-kare testi sonucu

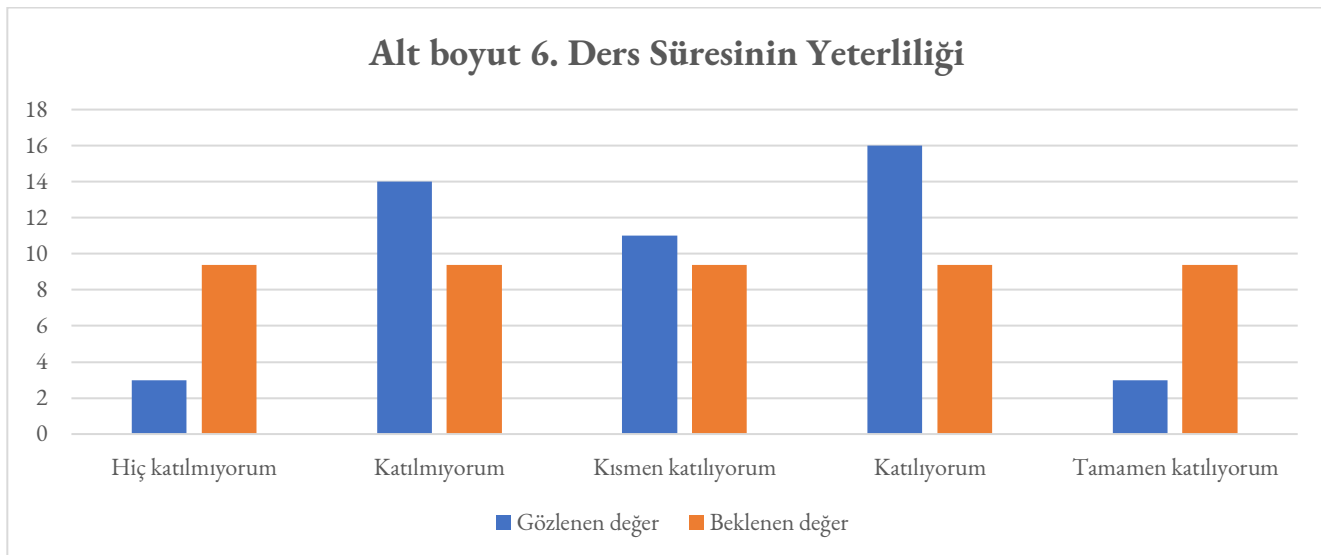
Yanıtlar	Gözlenen	Beklenen
Hiç katılmıyorum	3	9.4
Katılmıyorum	13	9.4
Kısım katılıyorum	15	9.4
Katılıyorum	14	9.4
Tamamen katılıyorum	2	9.4

Ki-kare değeri: 17.15 ve P değeri: 0.0018

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların Madde 5 için verilen yanıtların beklenen ve gözlenen değerleri arasında anlamlı olarak farklılaşma olduğu şeklinde yorum yapılabilir ($\chi^2 = 17.15$; $p < .005$). Bu durumda görüşlerden bazılarının diğerlerinden farklı olduğu söylenebilir. Tablo 5'e bakıldığında farklılaşmanın hiç katılmıyorum ve tamamen katılıyorum yanıtlarında olduğu görülmektedir. Görüşlerin genel olarak katılmıyorum, kısmen katılıyorum ve tamamen katılıyorum düzeylerinde birbirine yakın frekansta olduğu görülmektedir. Kısmen katılma durumunun nötral bir görüş olduğu düşünüldüğünde katılımcıların görüşlerinin bir yere odaklandığı söylenemez. Nitekim görüşlerin katılma düzeyleri ile ilgili analiz bunu göstermektedir.

Alt boyut 6. Ders Süresinin Yeterliliği

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin “Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun işlendiği ders saati süresi konunun anlaşılması açısından yeterlidir.” ifadesine katılım durumlarına ilişkin yanıtlar incelenmiştir.

Grafik 6. Madde 6 için verilen yanıtların gözlenen beklenen değerlerin gösterimi

Tablo 6. Katılımcıların Madde 6 için verilen yanıtlarının farklılaşma durumu için ki-kare testi sonucu

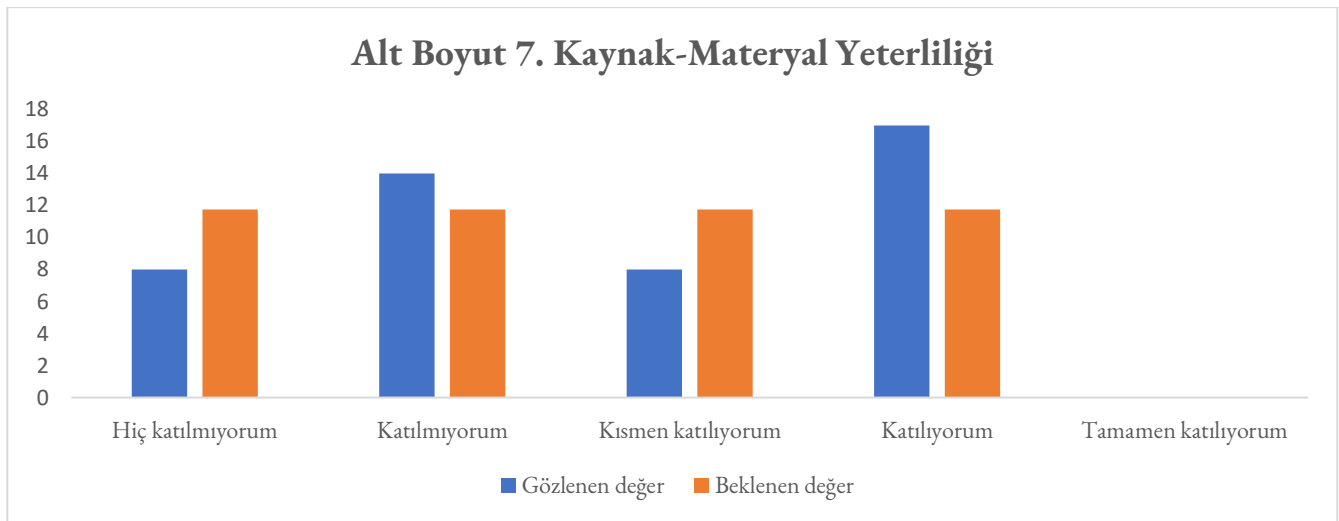
Yanıtlar	Gözlenen	Beklenen
Hiç katılmıyorum	3	9.4
Katılmıyorum	19	9.4
Kısmen katılıyorum	10	9.4
Katılıyorum	14	9.4
Tamamen katılıyorum	1	9.4

Ki-kare değeri: 23.96 ve P değeri: 0.000081

Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların Madde 6 için verilen yanıtların beklenen ve gözlenen değerleri arasında anlamlı olarak farklılaşma olduğu şeklinde yorum yapılabilir ($\chi^2 = 23.96$; $p < .005$). Bu durumda görüşlerden bazılarının diğerlerinden farklı olduğu söylenebilir. Tablo 6'ya bakıldığında farklılaşmanın hiç katılmıyorum ve tamamen katılıyorum yanıtlarında olduğu görülmektedir. Görüşlerin genel olarak katılmıyorum, kısmen katılıyorum ve tamamen katılıyorum düzeylerinde birbirine yakın frekansta olduğu görülmektedir. Kısmen katılma durumunun nötral bir görüş olduğu düşünüldüğünde katılımcıların görüşlerin bir yere odaklandığı söylenemez. Nitekim görüşlerin katılma düzeyleri ile ilgili analiz bunu göstermektedir.

Alt Boyut 7. Kaynak-Materyal Yeterliliği

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin “Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusu işlenirken kullanılan kaynak ve materyaller yeterlidir.” ifadesine katılım durumlarına ilişkin yanıtlar incelenmiştir.

Grafik 7. Madde 7 için verilen yanıtların gözlenen beklenen değerlerin gösterimi**Tablo 7.** Katılımcıların Madde 7 için verilen yanıtlarının farklılaşma durumu için ki-kare testi sonucu

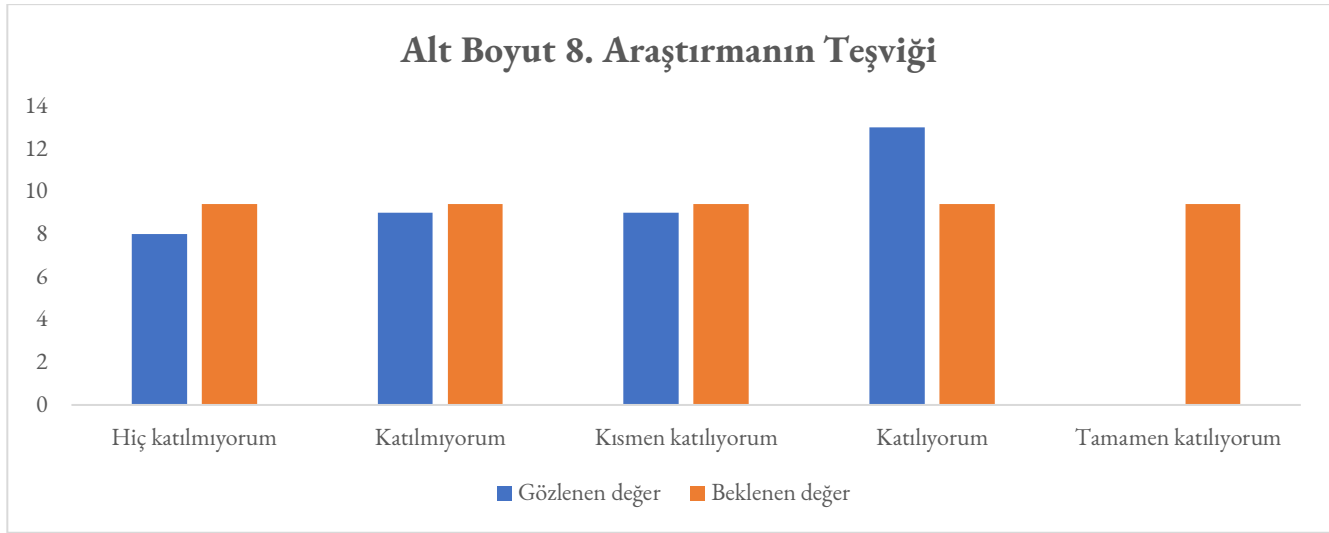
Yanıtlar	Gözlenen	Beklenen
Hiç katılmıyorum	8	11.75
Katılmıyorum	14	11.75
Kısmen katılıyorum	8	11.75
Katılıyorum	17	11.75
Tamamen katılıyorum	-	-

Ki-kare değeri: 5.17 ve P değeri: 0.1597

Tablo 7 incelendiğinde katılımcıların Madde 7 için verdiği yanıtların anlamlı olarak farklılaşmadığı şeklinde yorum yapılabilir ($\chi^2 = 5.17$; $p > .005$). Bu durumda herhangi bir görüş durumu diğerlerinden farklıdır denemez.

Alt Boyut 8. Araştırmanın Teşviği

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin “Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusuylla ilgili araştırma ödevi verilmektedir.” ifadesine katılım durumlarına ilişkin yanıtlar incelenmiştir.

Grafik 8. Madde 8 için verilen yanıtların gözlenen beklenen değerlerin gösterimi

Tablo 8. Katılımcıların Madde 8 için verilen yanıtlarının farklılaşma durumu için ki-kare testi sonucu

Yanıtlar	Gözlenen	Beklenen
Hiç katılmıyorum	8	9.4
Katılmıyorum	9	9.4
Kısmen katılıyorum	9	9.4
Katılıyorum	13	9.4
Tamamen katılıyorum	8	9.4

Kay-kare değeri: 0.821 ve P değeri: 0.936

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların Soru 8 için verdiği yanıtların anlamlı olarak farklılaşmadığı şeklinde yorum yapılabilir ($\chi^2=0.821$; $p>.05$). Bu durumda herhangi bir görüş durumu diğerlerinden farklıdır denemez.

Katılımcıların Bireysel Müzik Eğitimi Dersinde Mutasyon Konusunun İşlenişine Yönelik Görüşlere Katılım Durumları

Müzik öğretmenliği öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun işlenişine yönelik görüşleri ölçek ile alınmıştır. Verilen ifadelere katılma durumlarının her birinin sayısal değerleri üzerinden ortalamaları alınmıştır. 5'li likert tip ölçeklerdeki ortalama değer aralıklarına göre görüşlere katılma durumlarının düzeyleri Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10. Müzik öğretmenliği öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun işlenişine yönelik görüşlere katılma durum düzeyleri

Alt Boyutlar	Görüş	$\bar{X}$	KD
Alt Boyut 1. Bilgi Verilme Durumu	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi hakkında bilgi verilmektedir.	3.11	Orta
Alt boyut 2. Önem Vurgulanma Durumu	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun üzerinde yeterince durulmaktadır.	2.87	Orta
Alt boyut 3. Bilgi İçeriğinin Yeterliliği	Bireysel Ses Eğitimi dersine giren öğretim elemanının mutasyon dönemi konusunda verdiği bilgiler yeterlidir.	3.04	Orta
Alt Boyut 4. Ses Sağlığı Açısından Önemin Vurgulanması	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon döneminin ses sağlığı açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır.	3.21	Orta
Alt boyut 5. Anlaşılma Durumu	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun içeriği konunun kavranması açısından yeterlidir.	2.98	Orta
Alt boyut 6. Ders Süresinin Yeterliliği	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun işlendiği ders saati süresi konunun anlaşılması açısından yeterlidir.	2.81	Orta
Alt Boyut 7. Kaynak-Materyal Yeterliliği	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusu işlenirken kullanılan kaynak ve materyaller yeterlidir.	2.72	Orta
Alt Boyut 8. Araştırmanın Teşviği	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusuyla ilgili araştırma ödevi verilmektedir.	3.09	Orta
Genel		2.97	Orta

Cinsiyete Göre Farklılaşma Durumu

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon konusunun işlenişine yönelik görüşlerinin cinsiyete göre farklılaşma durumu için ki-kare testi uygulanmıştır. Buna göre; ($\chi^2=2.51$; $p>.05$)($\chi^2=5.96$; $p>.05$)($\chi^2=2.32$; $p>.05$)($\chi^2=1.87$; $p>.05$)($\chi^2=1.55$; $p>.05$)($\chi^2=2.04$; $p>.05$)($\chi^2=0.10$; $p>.05$)($\chi^2=6.79$; $p>.05$)**Yaşa Göre Farklılaşma Durumu**

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon konusunu işlenişine yönelik görüşleri yaşa göre farklılaşma durumu için ki-kare testi uygulanmıştır. Buna göre; ($\chi^2=5.27$; $p>.05$)($\chi^2=2.97$; $p>.05$)($\chi^2=4.31$; $p>.05$)($\chi^2=6.45$; $p>.05$)($\chi^2=3.20$; $p>.05$)($\chi^2=1.33$; $p>.05$)($\chi^2=3.63$; $p>.05$)($\chi^2=5.88$; $p>.05$)**Sonuç ve Tartışma**

Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda uygulanan Bireysel Ses Eğitimi dersinde ses mutasyonu konusu işlenmiştir. Bu konunun işlenmesine yönelik değerlendirmeler bu dersi alan 47 öğrenciden alınmış ve analiz edilmiştir.

Görüşlerdeki Farklılaşma Durumu

"Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi hakkında bilgi verilmektedir." maddesine verilen öğrenci yanıtları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($\chi^2=9.638$; $p>.005$). Bu durum, öğrencilerin mutasyon dönemi hakkında bilgi verilmesi konusundaki görüşlerinin bir yerde öbeklenmediğini ortaya koymaktadır. Otacıoğlu (2017)'na göre, müzik öğretmenlerinin ergenlik dönemindeki çocukların ses eğitimiyle ilgili bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Bu sebeple, eğitim fakültelerindeki müzik eğitimi bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının, ses eğitimi derslerinde yeterli bilgi ve beceriyi kazanması önemlidir. Bu durum program geliştirme sürecinde bu konu hakkında daha kapsamlı ve detaylı bilgilendirme yapılması gerektiğini göstermektedir.

Öğrencilerin "Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun üzerinde yeterince durulmaktadır." ifadesine verdikleri yanıtlar ise anlamlı bir farklılık göstermektedir ($\chi^2=18.0$; $p<.005$). Bu durum öğrencilerin mutasyon dönemi konusunun üzerinde yeterince durulması görüşüne yönelik farklı görüşlere sahip olduğunu işaret etmektedir. Kızıldeli (2006) mutasyon konusunun öneminin öğretmenler tarafından yeterince anlaşılmadığını, öğretmenlerin bu konuyla ilgili bilgilerinin sadece teoride kaldığını, ses değişimi dönemindeki öğrencilere bu dönemle ilgili özel bir çalışma yapılmadığını belirtmektedir. Bu bulgu, öğretim elemanlarının bu konuyu derslerinde daha merkezi bir yer haline getirmeleri gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Bireysel Ses Eğitimi dersine giren öğretim elemanlarının mutasyon dönemi konusunda verdiği bilgilerin yeterliliği de görüş alınarak değerlendirilen bir diğer önemli noktadır. Ki-kare testi sonucu bu maddeye verilen yanıtlar arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymaktadır ($\chi^2=15.87$; $p<.005$). Öğrencilerin bir kısmı bu bilgileri yeterli bulurken, diğer bir kısmı ise eksiklikler olduğunu belirtmiştir. Türkiye'de yapılan çalışmalar incelendiğinde, müzik eğitimi ve mutasyon dönemi yaklaşımı konularında yeterli araştırmaların bulunmadığı, ilgili literatürde eksiklikler olduğu, üniversitelerde müzik eğitimi alan öğrencilere bilgilendirme yapılmadığı görülmektedir (Doğanyigit & Özaydın, 2017). Bu durum öğretim elemanlarının konuya daha hazırlıklı gelmeleri ve daha kapsamlı bilgi sunmaları gerektiğini göstermektedir.

Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon döneminin ses sağlığı açısından öneminin vurgulanma durumunu değerlendiren maddenin analizi sonucunda, öğrencilerin bu konudaki görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($\chi^2=9.06$; $p>.005$). Bu durum, öğrencilerin Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon döneminin ses sağlığı açısından öneminin vurgulanmasının yeterli olup olmadığı konusunda kararsız olduklarını ve Bireysel Ses Eğitimi derslerinde mutasyon döneminin ses sağlığı açısından öneminin vurgulanmasında tutarlılığın sağlanması gerektiğini işaret etmektedir. Ekici (2008)'ye göre, çocukluk döneminden başlayarak eğitim yoluyla ses sağlığı ve korunması hakkında bilgi ve davranışlar kazandırılmalıdır. Özellikle çocukluk ve ergenlik döneminde olan öğrencilerle karşılaşacak müzik öğretmenlerinin fonksiyonel ses bozuklukları oluşmaması için uygun ve doğru ses eğitimi uygulamaları gerekmektedir (Alptekin, 2018). Bu durum mutasyon döneminin ses sağlığı açısından öneminin öğrencilerin tümüne daha etkili bir şekilde aktarılmasının önemli olduğunu ve öğretim programlarının bu konunun önemini tüm öğrencilere etkili bir şekilde aktaracak şekilde düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir.

"Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun içeriği konunun kavranması açısından yeterlidir." maddesinde ki-kare testi sonuçlarına göre anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($\chi^2 = 17.15$; $p < .005$). Bu durum, ders içeriklerinin bazı öğrenciler için yetersiz kaldığını ve bu konunun daha derinlemesine ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Öğrencilerin konuyu daha iyi kavrayabilmeleri için içeriklerin daha anlaşılır ve detaylı bir şekilde sunulması gerekmektedir. Demirel (1992) Tabata-Bryer modeline dayalı program geliştirme sürecinde, içeriğin programın ikinci önemli unsuru olarak değerlendirildiğini ifade etmiştir. Bu, ders planlarının ve içeriklerinin öğrencilerin ihtiyaçlarına ve anlayış seviyelerine uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerektiğini göstermektedir.

Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun işlenmesi için ayrılan ders saati süresinin yeterliliğini ölçen maddenin ki-kare testi sonucu öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermektedir ($\chi^2 = 23.96$; $p < .005$). Bu sonuç, öğrencilerin büyük bir kısmının ders saatinin süresinin mutasyon dönemi konusunu anlamak için yeterliliği konusunda farklı görüşlerde olduklarını ortaya koymaktadır. Özakçe (2019) ders sürelerinin yetersizliğinin program hedeflerine ulaşma durumunu olumsuz etkilediğini ve özellikle uzun yıllar boyunca profesyonel olarak sesini kullanacak müzik öğretmeni adayları için daha yapılandırılmış ve uzun vadeli bir eğitimin zorunlu gerekliliğini ifade etmiştir. Buradan yola çıkarak mutasyon dönemi konusunun işlendiği ders saati süresinin, öğretim programlarının içeriği gözden geçirilerek düzenlenmesi gerekmektedir.

Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusu işlenirken kullanılan kaynak ve materyallerin yeterliliğine dair yapılan analizler sonucunda, öğrencilerin Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusu işlenirken kullanılan kaynak ve materyallerin yeterliliği konusundaki görüşlerinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir ($\chi^2 = 5.17$; $p > .005$). Bu durum öğrenciler arasında bu konuda heterojen bir görüş olmadığını göstermektedir. Öztürk (2003) ses eğitimine yönelik görsel ve işitsel materyallerin geliştirilmesi gerektiğini vurgularken, yabancı kaynakların Türkçeye çevrilmesi ve yeni Türkçe sözlü eserlerin oluşturulması için teşvik sağlanmasının önemini belirtmektedir. Ayrıca, öğrencilerin ses aralıklarına uygun tonal ve makamsal eserlerin yer aldığı kaynakların hazırlanması gerektiğini ifade etmektedir. Bu bulgular öğretim elemanlarının daha çeşitli ve zengin materyaller kullanarak öğrencilerin ilgisini çekmeleri ve konuyu daha etkili bir şekilde öğretmeleri gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusuyla ilgili araştırma ödevi verilme durumunu değerlendiren maddenin ki-kare testi sonuçları bu maddede anlamlı bir fark bulunmadığını göstermektedir ($\chi^2 = 0.821$; $p > .05$). Bu durum, öğrencilerin Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusuyla ilgili araştırma ödevi verilmesi konusunda kararsız olduğunu ve araştırma ödevlerinin verilmesi konusunda görüşlerde bir öbeklenme olmadığını göstermektedir. Yıldırım (2020), ödevlerin öğrencilerin gelişimine katkı sağladığını ve eğitim-öğretim süreçlerinde mutlaka kullanılmaları gerektiğini ifade etmektedir. Öğrenci geri bildirimleri dikkate alınarak, mutasyon dönemi konusuyla ilgili daha fazla araştırma ödevi verilerek öğrencilerin araştırma yapmaya teşvik edilmesi gerekmektedir.

Görüşlere Katılma Düzeyleri

Araştırma sonucunda katılımcıların görüş kategorilerinde anlamlı farklılaşmalar olduğu görülmektedir. Ancak, bu görüşlerdeki farklılaşmalar hakkında fikir edinebilmek adına her bir madde için puan ortalamaları ile elde edilen görüşlere katılma düzeylerine bakıldığında; Tablo 10'da görüldüğü üzere öğrencilerin genel olarak bu konudaki görüşlerine katılım düzeyleri orta seviyededir ($\bar{X} = 2.97$). Bu sonuca göre öğrenciler bu konuda nötr ya da kararsız bir tutum sergilemektedirler. Bu sonuç, katılımcıların ses mutasyonu konusundaki bilgi ve farkındalıklarının artırılması gerektiğine işaret etmektedir. Mutasyon dönemi, öğrencilerin büyük bir kısmının okul çağında geçirdiği ve bu süreci atlatmada öğretmenlere büyük görevler düştüğü bir dönemdir. Bu dönemde ortaya çıkan ses problemleri, eğitimcilerin bilinçli yaklaşımları ve bilgi birikimleri sayesinde, çocuklara açıklanarak ve sesin zorlanıp bastırılmadan kullanılması yoluyla atlatılabilir. Ayrıca, bilinçli bir müzik eğitimcinin mutasyon döneminin genel özelliklerini ve sesle ilgili ayrıntıları iyi bilmesi, bu sürecin sağlıklı bir şekilde yönetilmesi açısından önemlidir. Bu bilgilerin farkında olmayan müzik öğretmenlerinin, bu dönemde yaşanabilecek ses problemlerini öngörememeleri ve yanlış eğitim yöntemleri kullanmaları, sorunların artmasına neden olabilir (Metin, 2001). Katılımcıların orta düzeyde bir katılma düzeyi göstermesi, bu konuda daha fazla eğitime ve bilgilendirmeye ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Alt boyutlar incelendiğinde, en yüksek katılım düzeyi "Ses sağlığı açısından önemin vurgulanması" boyutunda olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3.21$). Gebhardt (2016), müzik eğitiminin vokal sağlık ve hijyen açısından kritik bir öneme sahip olduğunu vurgular. Genç şarkıcılara seslerinin gelişimi, işleyişi ve sınırlamaları hakkında bilgi vermek, ses yaralanmaları ve kaçınılabilir ses problemlerine karşı en etkili korunma yöntemidir. Bu bulgu, öğrencilerin mutasyon döneminde ses sağlığına verilen önemin vurgulanmasına yüksek derecede katıldıklarını göstermektedir. Ses sağlığı, vokal eğitimde kritik bir bileşen olduğundan, bu durum öğrencilerin bilinç düzeyinin yüksek olduğunu ve bu konuya verdikleri önemin altını çizmektedir. Haston (2007) çalışmasında, müzik öğretmenlerinin öğrencilerinin ergenlik dönemindeki ses değişikliklerini doğru yönlendirmelerinin önemini vurgular. Bu dönemdeki fizyolojik değişiklikler, gençlerin ses sağlığını doğrudan etkiler ve yanlış yönlendirme yetenek kaybına neden olabilir. Öğretmenlerin, öğrencilerine vokal teknik ve sağlık konularında rehberlik etmeleri gerektiğini belirtir. Öğrencilerin bu maddeye katılma düzeyleri yüksektir fakat genel olarak bakıldığında katılma düzeylerinin kararsız olması bu noktada değerlendirme açısından bize kesin ve yüksek değerler vermemektedir.

Öğrencilerin en düşük katılım düzeyini gösterdiği boyut ise "Kaynak-materyal yeterliliği"dir ($\bar{X}=2.72$). Bu bulgu, öğrencilerin mutasyon dönemi ile ilgili kaynak ve materyallerin yeterli olmadığı görüşüne daha yakın olduklarını göstermektedir. Eğitim materyallerinin yeterliliği, öğrencilerin konuyu daha iyi kavrayabilmesi ve uygulayabilmesi için önemlidir. Bu sonuç, öğretmenlerin ders içeriklerini ve kaynaklarını gözden geçirerek güncellemesi ve zenginleştirmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bala (2022)'ye göre, materyallerin bulunduğu bir öğrenme ortamında, öğretmenler çocuklara deneyim kazandırarak soyut kavramları somutlaştırabilir. Öğrenme stillerine uygun olarak seçilen öğrenme ortamı ve araç gereçler, öğrenme sürecinde önemli bir etki yaratmaktadır. Gebhardt (2016) çalışmasında teknolojinin ergen şarkıcıları öğretmede müzik öğretmenleri için önemli bir kaynak olabileceğini belirtir. Her şarkıcıya uygun şarkılar sunan ve cinsiyet, tür, ses aralığı ile ses rengi gibi kriterlere göre arama yapılabilen bir veritabanının, öğretmenler için çok değerli bir kaynak olacağını vurgular. Özakçe (2019)'ye göre, Türkiye'nin program geliştirme çalışmalarında yurtdışındaki etkiler belirgindir. Eğitim programlarının ihtiyaçlara göre düzenlenmesi ve bu programlara uygun ders kitapları ile kaynak kitapların hazırlanması gerekmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin de bu yeni programların gereksinimlerine uygun olarak yetiştirilmesi önemlidir.

Diğer alt boyutlar incelendiğinde, öğrencilerin bilgi verilme durumu ($\bar{X}=3.11$), önemin vurgulanma durumu ($\bar{X}=2.87$), bilgi içeriğinin yeterliliği ($\bar{X}=3.04$), anlaşılma durumu ($\bar{X}=2.98$), ders süresinin yeterliliği ($\bar{X}=2.81$) ve araştırmamanın teşviği ($\bar{X}=3.09$) konularında da orta seviyede katılım gösterdikleri görülmektedir. Bu durum, dersin genel içeriği ve işleniş şekli konusunda öğrencilerin kararsız kaldığını veya nötr bir tutum sergilediğini ortaya koymaktadır.

Görüşlerin Cinsiyet ve Yaşa Göre Farklılaşma Durumu

Müzik öğretmenliği bölümü öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon konusunun işlenişine yönelik görüşlerinin cinsiyete ve yaşa göre farklılaşma durumu için ki-kare testi uygulanmıştır. Ki-kare testi sonuçları, öğrencilerin mutasyon konusunu ele alış biçimleri ve bu konuda sahip oldukları görüşlerin cinsiyetlerine ve yaşlarına bağlı olarak değişmediğini göstermektedir ($p>.05$).

Özetle Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda uygulanan Bireysel Ses Eğitimi dersini alan öğrencilerin mutasyon dönemi konusunun işlenişine yönelik görüşlerinin değerlendirmesinin yapıldığı bu araştırma, bir durum çalışması kapsamında yapılmıştır. Bu öğretim programındaki konunun işleniş açısından önemli bulgular elde edilmiş ve tartışılmıştır. Ders içeriğinin geliştirilmesi, kaynak ve materyal yeterliliği gibi konularda program geliştirme ve değerlendirme açısından elde edilen bulgulara yönelik öneriler sunulmuştur.

Öneriler

İlerideki araştırmalara yönelik öneriler

- Bu araştırmada kullanılan ölçek ile elde edilen verilerin daha detaylı sonuçlar vermesi için ölçeğin alt boyutlarına daha fazla madde eklenerek ölçeğin madde sayısının artırılması önerilebilir.
- Ölçek ile daha fazla sayıda örneklem kullanılarak, nicel çalışmanın genellenebilirliği artırılabilir.
- Bu çalışmadaki görüşlerin daha detaylı olarak incelenmesi için nitel araştırma teknikleri kullanılabilir.

Uygulamacılara yönelik Öneriler

- Program geliştiricilerin, Bireysel Ses Eğitimi dersinin içeriğine yönelik olarak ses mutasyonu konusunun öğretiminde etkili öğretim teknikleriyle program geliştirme çalışmaları yapmaları önerilebilir.
- Ses mutasyonu konusunda kullanılan kaynak ve materyallerin güncellenmesi ve zenginleştirilmesi önerilebilir.
- Ses eğitimi veren öğretmenlerin mutasyon dönemi konusunda sürekli olarak eğitilmeleri ve güncel bilgileri takip etmeleri, öğrencilerin daha iyi yönlendirilmelerine yardımcı olacaktır. Öğretmenlere yönelik seminer ve atölye çalışmaları düzenlenmesi önerilebilir.

Araştırmanın Sınırlılığı

Bu araştırma Türkiye’de bulunan Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında Bireysel Ses Eğitimi dersini almış olan 47 ikinci sınıf lisans öğrencisi ile sınırlıdır.

Bilgilendirme

Tarafsızlık ilkesi kapsamında araştırma süresince katılımcılara herhangi bir müdahale veya öneride bulunulmamıştır. Araştırma, yayın etiği kuralları çerçevesinde yürütülmüştür. Bu amaçla Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu Başkanlığından (E-80287700-302.08.01-815599) gerekli çalışma izni alınmıştır.

Yazarların Özgeçmişi

Buse Aslan 2018’de Uludağ Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda lisans öğrenimini tamamladı. 2018 yılından beri Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı okullarda müzik öğretmenliği yapmaktadır. 2021 yılında Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde Yüksek Lisans çalışmalarına başlamıştır. Yüksek Lisans çalışmalarını halen sürdürmektedir.

Academia: <https://independent.academia.edu/BuseAslan28>

Researchgate: <https://www.researchgate.net/profile/Buse-Aslan-5>

Prof. Dr. **Ömer Türkmenoğlu**, 1995 yılında Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Şan Sanat Dalı’na girdi. 2003 yılında İtalya’da Imalatesta Yaz Akademisi’nde bariton Alessandro Calamai ve Mauro Trombetta ile çalıştı. 2010 yılında ABD Indiana Üniversitesi’nde Post Doktorasını ünlü tenor Carlos Montane ile yaptı. 2012’de Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Şan Opera Bölümü’nden Sanatta Yeterlik derecesini aldı. 27 Şubat 2017 tarihinde doçentlik unvanını aldı. Halen Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Anabilim dalında Profesör olarak görevini sürdürmektedir.

Kaynaklar

- Agresti, A. (2007). *An Introduction to Categorical Data Analysis*. Wiley.
- Alptekin, C. (2018). *Türkiye’de güzel sanatlar ve spor liseleri şan dersi, şarkı dağarcığının mutasyon dönemindeki çocukların ses sağlığına olan etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Samsun.
- Atbaşı, Z. & Karasu, N. (2019). Uygulama örneği üzerinden sosyal geçerlik kavramının anlamı ve değerlendirilmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 283-303. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2018037421>
- Bala, A. (2022). Okul öncesi eğitiminde materyal kullanımının öğretim sürecine etkileri. *International Academic Social Resources Journal*, 7(41), 1003-1008. <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.64372>
- Blatt, I. M. (1983). Training singing children during the phases of voice mutation. *Annals Of Otology, Rhinology & Laryngology*, 92(5), 462-468. <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/000348948309200509> sayfasından erişilmiştir.
- Carey, G., & Lebler, D. (2012). Reforming a bachelor of music programme: a case study. *International Journal of Music Education*, 30(4), 312–327. <https://doi.org/10.1177/0255761412459160>
- Cemaloğlu, N., & Ünal, A. (2022). Bilimsel araştırmanın genel özellikleri ve temel kavramlar. Ü. S. Şen, Y. Şen, & Ş. Ö. Akçay (Ed.), *Müzik araştırmalarında bilimsel yöntem ve yaklaşımlar* (s. 1-22). Ankara: Nobel.
- Collins, D. L. (1982). The cambiata concept: more than just about changing voices. *Choral Journal*, 23(5), 5-9.
- Cooksey, J. M. (1977a). The development of a contemporary, eclectic theory for the training and cultivation of the junior high school male changing voice: part I: existing theories, *The Choral Journal*, 18(2), 5-14.
- Cooksey, J. M. (1977b). The development of a contemporary, eclectic theory for the training and cultivation of the junior high school male changing voice: part II scientific and empirical findings; some tentative solutions, *The Choral Journal*, 18(3), 5-16.

- Cooksey, J. M. (1977c). The development of a contemporary, eclectic theory for the training and cultivation of the junior high school male changing voice: part III developing an integrated approach to the care and training of the junior high school male changing voice, *The Choral Journal*, 18(4), 5-15.
- Cooksey, J. M. (1978). The development of a contemporary, eclectic theory for the training and cultivation of the junior high school male changing voice: part IV selecting music for the junior high school male changing voice, *The Choral Journal*, 18(5), 5-18.
- Cooksey, J. M. and Welch, G. F. (1998). Adolescence, singing development and national curricula design. *British Journal of Music Education*, 15(1), 99-119. <https://doi.org/10.1017/S026505170000379X>
- Cooper, I. (1950). The junior high school phoral Problem. *Music Educators Journal*, 37(2), 20-21. <https://doi.org/10.2307/3387332>
- Cooper, I. (1964). *The reading singer; graded melodies for music reading and ear training with special materials and procedures for dealing with the changing voice*. Boston: Allyn and Bacon.
- Cooper, I., & Kuersteiner, K. O. (1965). *Teaching junior high school music: General music and the vocal program*. Boston: Allyn and Bacon.
- Dawson, B., & Trapp, R. G. (2004). *Basic and clinical biostatistics* (Temel ve klinik biyoistatistik). (Third edition). USA: Lange Medical Books/ McGraw Hill.
- Demirel, Ö. (1992). Türkiye’de program geliştirme uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 27-43.
- Doğanyığıt, S. (2020). Mutasyon (ses değişimi) döneminde seslerin sınıflandırılması. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 991-1010.
- Doğanyığıt, S. & Özyayın, N. (2017). Türkiye’de ses değişimi (mutasyon) dönemine yaklaşım ve ilgili çalışmalar. *Journal of Pedagogical Research*, 7(1), 369-387.
- Egüz, S. (1980). *Toplu ses eğitimi 1 temel konular*. Ankara: Ayyıldız.
- Ekici, T. (2008). *Müzik öğretmeni yetiştirmede bireysel ses eğitimi dersine yönelik bir program geliştirme çalışması*. Doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Evren, G. F. (2020). Ses eğitiminde profesyonel seslere yaklaşım. M. Ş. Akıncı (Ed.), *Ses eğitiminden sabneye* (s. 25-48). Ankara: Gece.
- Friar, K. K. (1999). Changing voices, changing rimes: Recent developments in changing-voice theory can help adolescent boys and girls sing “through the change.”. *Music Educators Journal*, 86(3), 26-29.
- Gackle, L. (1991). The adolescent female voice. *Choral Journal*, 31(8), 17-25.
- Gackle, L. H. (1985). The young adolescent female voice (ages 11-15): Classification, placement, and development of tone, *The Choral Journal*, 25(8), 15-18.
- Gazi Üniversitesi (2018). *Müzik eğitimi programı*. <https://gef-guzelsanatlar-muzik.gazi.edu.tr/view/page/58192>
- Gebhardt, R. (2016). *The adolescent singing voice in the 21st century: vocal health and pedagogy promoting vocal health*. Doctoral dissertation, The Ohio State University.
- Gedikli, E. (2007). *Okul öncesi müzik etkinlikleri eğitimi*. Bursa: Ezgi.
- Göğüş, İ. M. (1995). Eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümlerinde anaçalgı ses eğitimi programlarının " geliştirilmesine yönelik " bir çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 97-107.
- Haston, G. L. (2007). *Physiological changes in the adolescent female voice: \b applications for choral instruction*. Doctoral dissertation, University of Tennessee at Chattanooga, Music.
- Helvacı, A. (2012). *Şarkı söyleme eğitimi temel kavramlar ve uygulamalar*. Bursa: Ekin.
- İkesus, S. (1965). *Ses Eğitimi ve Korunması*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Kızıldeli, N. (2001). *Mutasyon döneminde ses eğitiminin önemi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kızıldeli, N. (2001). *Mutasyon döneminde ses eğitiminin önemi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kızıldeli, N. (2006). 2000 ve 2006 yılları arasında müzik öğretmenlerinin mutasyon dönemindeki çocukların ses özellikleri ve eğitimi konusundaki düşünce ve deneyimlerine karşılaştırılmalı bir bakış. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu’nda sunulmuş bildiri*, Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Malkoç, T. (1998). *Ses eğitiminin ergenlik döneminde ses fonksiyonları üzerinde etkisi*. Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- McKenzie, D. (1956). *Training the boy's changing voice*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.
- Metin, E. (2001). *İnsan sesinde fizyolojik değişim ve gelişim (mutasyon) döneminin şarkı söylemeye etkilerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Otacıoğlu, S. (2017). Ergen seslerinde ses değişimi ve eğitimi. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 49-65.
- Özakçe, S. (2019). *Müzik eğitimi anabilim dalı bireysel ses eğitimi öğretim programlarının değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi. Uludağ Üniversitesi. Bursa.
- Öztürk, F. G. (2003). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda ses eğitiminin önemi ve bireysel ses eğitimi dersi. *G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 79-85.
- Phillips, K.H. (1992). *Teaching kids to sing*. New York: Mc Millan.
- Swanson, F.J. (1973). *Music teaching in the junior high and middle school*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall

- Swanson, F. J. (1977). *The male singing voice ages eight to eighteen*. Cedar Rapids, IA: Laurance.
- Swanson, F.J. (1984). Changing voices: don't leave out the boys. *Music Educators Journal*, 70(5), 47-50.
<https://doi.org/10.2307/3400768>
- Tarman, S. (2016). *Müzik eğitiminin temelleri*. Ankara: Sözkese.
- Töreyn, A. M. (1999). Çağdaş eğitimde program ve ses eğitimi programları. I. *Ulusal Sanat Eğitimi ve Sorunları Sempozyumu*'nda sunulmuş bildiri, Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Töreyn, A. M. (2015). *Ses eğitimi temel kavramlar- ilkeler- yöntemler*. Ankara: Sözkese.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi temel kavramlar- ilkeler- yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum*. Ankara: Evrensel Müzikeyi.
- Ünal, S., Coştu, B., & Karataş, F. Ö. (2004). Türkiye'de fen bilimleri eğitimi alanındaki program geliştirme çalışmalarına genel bir bakış. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 183-202.
- Yıldırım, V. Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin ödev konusundaki görüşlerinin değerlendirilmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 10(233-246), 79-85.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yin, R.K. (2014). *Case study research design and methods (5th ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Yüksek Öğretim Kurulu (2018). *Müzik öğretmenliği lisans programı*.
http://www.yok.gov.tr/documents/10279/41805112/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf

Ek 1. Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Mutasyon Dönemine İlişkin Görüşler Ölçeği

Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Mutasyon Dönemine İlişkin Görüşler Ölçeği						
Açıklama: Bu ölçek Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun işleme durumunun değerlendirilmesi amacıyla oluşturulmuştur. Hiç katılmıyorum: 1 puan, Katılmıyorum: 2 puan, Kısmen katılıyorum: 3 puan, Katılıyorum: 4 puan Tamamen katılıyorum: 5 puan						
No	Maddeler	1	2	3	4	5
1	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi hakkında bilgi verilmektedir.					
2	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun üzerinde yeterince durulmaktadır.					
3	Bireysel Ses Eğitimi dersine giren öğretim elemanının mutasyon dönemi konusunda verdiği bilgiler yeterlidir.					
4	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon döneminin ses sağlığı açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır.					
5	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun içeriği konunun kavranması açısından yeterlidir.					
6	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusunun işlendiği ders saati süresi konunun anlaşılması açısından yeterlidir.					
7	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusu işlenirken kullanılan kaynak ve materyaller yeterlidir.					
8	Bireysel Ses Eğitimi dersinde mutasyon dönemi konusuyla ilgili araştırma ödevi verilmektedir.					

Alt Boyutlar

Alt Boyut 1. Bilgi Verilme Durumu: 1.soru

Alt boyut 2. Önem Vurgulanma Durumu : 2.soru

Alt boyut 3. Bilgi İçeriğinin Yeterliliği: 3.soru

Alt Boyut 4. Ses Sağlığı Açısından Önem Vurgusu : 4. soru

Alt boyut 5. Anlaşılma Durumu: 5. soru

Alt boyut 6. Ders Süresinin Yeterliliği: 6. soru

Alt Boyut 7. Kaynak-Materyal Yeterliliği: 7. soru

Alt Boyut 8. Araştırmanın Teşviği: 8. soru

Music teacher candidates' opinions on the teaching of the topic of the voice mutation period in the Individual Voice Training course: The case of Gazi University

Abstract

The training of music teachers can be further developed with the updating of current curricula. The Individual Voice Training course is one of the important courses in terms of its content, and the topic of voice mutation is included in the curriculum. In this study, the researchers addressed the topic of voice mutation and gathered evaluations from music teacher candidates. The research is a case study, which is one of the qualitative research types. In the study, 47 students from the Department of Music Education at Gazi University in the 2023-2024 academic year were selected as participants due to the convenience and cost-effectiveness of the application. The Opinions on the Mutation Period in the Individual Voice Training Course Scale was used to determine the participants' evaluations of the handling of the voice mutation topic in the Individual Voice Training Course. This scale consists of eight items and is a Likert-type scale. The reliability coefficient of the scale was determined to be .931. The Chi-square test was used in the analysis of the data. As a result of the research, the items showing differentiation in the participants' opinions were in the dimensions of the importance of emphasis, the adequacy of content, comprehensibility, and the adequacy of course duration ($p < .05$), while there was no differentiation in the dimensions of the encouragement of research, adequacy of source materials, emphasis on importance for vocal health, and information provision ($p > .05$). The level of agreement with the statements about the handling of the voice mutation topic by the participants was at a moderate level ($\bar{X} = 2.97$). The highest level of agreement in the sub-dimensions was in the dimension of Emphasis on Importance for Vocal Health ($\bar{X} = 3.21$), and the lowest level of agreement was in the dimension of Adequacy of Source and Materials ($\bar{X} = 2.72$). There was no differentiation in the participants' opinions according to age and gender ($p > .05$). Based on the participants' opinions, studies can be conducted to improve the course program. In-depth interviews and observations can be conducted.

Keywords: Individual Voice Training course, music teacher candidates' opinions, program evaluation, voice mutation period

